

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นสิ่งที่ทำให้ทุกหน่วยงานต่างต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพด้านบุคลากรในชาติกันอย่างจริงจัง เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพรองรับกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สิ่งที่จะสามารถนำมาพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ได้ดีที่สุดก็คือ การให้การศึกษา เพราะการศึกษาสามารถถ่ายทอดวิทยาการใหม่ๆ ให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ และสามารถพัฒนาเด็ก เยาวชนและประชาชน ให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สามารถพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และบ้านเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการพัฒนาการศึกษาของชาตินั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายๆ ด้านด้วยกัน แต่ที่สำคัญที่สุดและเป็นหัวใจของการศึกษา คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศที่จัดให้เยาวชนนั้นเน้นหนักไปทางทิศใด ซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ หลักสูตรเป็นตัวนำในการที่จะทำให้เกิดความรู้ การถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะ การปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และการเสริมสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรม ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่พึงประสงค์ หลักสูตรจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษา ที่ต้องมีส่วนช่วยและเอื้ออำนวยให้บังเกิดผลดังกล่าวข้างต้น

ปี พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อให้เหมาะสม

สมกับการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประเด็นของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งให้คำนึงถึงความหลากหลายของท้องถิ่นที่แตกต่างกันทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นหลักสูตรฉบับนี้จึงเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น คือโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เขตการศึกษา กรมเจ้าสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมเนื้อหารายละเอียดกระบวนการเรียนการสอน เอกสารความรู้ หนังสือประสบการณ์ ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและกาลสมัยเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนมีความรู้ประสบการณ์ที่จะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัวยุ ท้องถิ่น และสังคม และเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความคิดและความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2536)

ในการเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่น จัดทำรายละเอียดในส่วนที่เป็นของท้องถิ่น ได้ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ควรมีการศึกษาสิ่งที่มีคุณค่าในด้านการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ รวมไปถึงศิลปะแขนงต่าง ๆ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นยังคงรักษาไว้้อย่างละเอียด กว้างขวาง ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ถึงข้อดี ข้อเสีย เพื่อนำมาปรับแก้ให้เกิดประโยชน์ทันสมัยเหมาะสมกับบ้านเมืองในปัจจุบัน โดยการดึงเอาความรู้ ความสามารถของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งได้รับการสืบทอดหลักการ วิธีการ และประสบการณ์ที่เกิมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง เป็นการถ่ายทอดเชื่อมโยงส่วนดีของอดีตมาปรับใช้ในปัจจุบันและอนาคตเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ภายใน โดยชาวบ้านเอง (สามารถ จันทร์สุรีย์, 2533) ภูมิปัญญาชาวบ้านจึงเป็นแหล่งความรู้ในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น จึงเป็นการสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในชุมชนนั้น ๆ อย่างแท้จริง ดังแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดไว้ใน วัตถุประสงค์ด้านการบริหารและการส่งเสริมการศึกษา ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านดังนี้ "เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาแต่ละระดับและประเภทให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้อง และเป็นเครือข่ายเอื้อให้ผู้เรียนและประชาชนมีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ ข่าวดสารข้อมูล

ที่ต้องการอย่างกว้างขวางตลอดเวลา ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้สมัยใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งเห็นคุณค่า และรักษาศิลปวัฒนธรรมตลอดจนเสริมสร้างควมมี คุณธรรม จริยธรรม ระเบียบ ความรับผิดชอบต่อนานาที่มีจิตสำนึกที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม มีสุขภาพ พลานามัยสมบูรณ์ ให้ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม" (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์ (2534) ที่ว่าการจัดการศึกษาของไทยปัจจุบัน การกำหนดในเรื่องของเนื้อหา หลักสูตร วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายต่าง ๆ นั้นเป็นการกำหนดจากข้างบนลง ไปข้างล่าง หรือเป็นการสั่งการจากหน่วยเหนือให้ผู้ปฏิบัติตามท้องถิ่นต่าง ๆ ปฏิบัติตาม ทำให้หลักสูตรที่นำมาสอนจึงห่างไกลชีวิตจริงของชุมชน ทำให้ผู้เรียนรู้เรื่องไกลตัวมากกว่าการที่จะรู้ในเรื่องของตัวเอง ในปัจจุบันมีการศึกษาเรื่องท้องถิ่นน้อย ครูที่สอนควรจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นที่ตนสอนอยู่ และสามารถเชื่อมโยงมาสู่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตของนักเรียนในชุมชน ควรส่งเสริมให้ครูและผู้มีภูมิปัญญาในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ต่อมาในปีการศึกษา 2531 กรมวิชาการร่วมกับกรมเจ้าสังกัด ได้คัดเลือกโรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกจังหวัดและทุกเขตการศึกษา ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพการเรียนการสอน และสามารถเป็นแกนนำในการขยายผลการพัฒนาการใช้หลักสูตรไปสู่โรงเรียนอื่นๆ จากนั้นในปีการศึกษา 2534 จึงได้ประกาศใช้ทั่วประเทศ โดยกำหนดให้ใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ไปละชั้นจนกว่าจะครบทุกชั้น ในปีการศึกษา 2539

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรีในเขตภาคกลางด้านตะวันตกของประเทศไทย มีความยิ่งใหญ่ทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคโบราณถึงปัจจุบัน มีพื้นที่ประมาณ 5358.008 ตารางกิโลเมตรแบ่งการปกครองเป็น 10 อำเภอ 109 ตำบล 891 หมู่บ้าน 2 เทศบาล 19 สุขาภิบาล มีประชากรทั้งสิ้น 825,451 คน ซึ่งมีเชื้อสายมาจากไทย มอญ ลาว มีทั้งชาวลาวเวียง ลาวโซ่งและลาวพวน กระเหรี่ยง ลัวะ โดยนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีหลายอย่างที่สืบทอดกันมาเป็นของตนเอง อย่างเด่นชัด นอกจากนี้ประชากรที่มีเชื้อสายลาว(เวียง, โซ่ง, พวน) ในท้องที่บางแห่งยังมีประเพณีลาว เช่น ทำบุญข้าวสาก (สารทลาว) ทำบุญข้าวจี๋ ทำบุญค้ำฟ้า ทำบุญพระเวส (เทศน์มหาชาติ) นิธิสู่วัฒนในงานกินตอง (แต่งงาน) นิธิแต่งแก้(สะเดาะเคราะห์) เนื่องจากสุพรรณบุรี

เป็นจังหวัดในเขตภาคกลางมีสภาพทางภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มประกอบด้วยแม่น้ำสำคัญไหลผ่านจึงมีประเพณีการเล่นดนตรีที่เกี่ยวข้องกับทางน้ำเช่น การเล่นเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ได้แก่ เพลงเรือ ลำตัด เพลงฉ่อย เพลงพวงมาลัยและเพลงปรบไก่ เพลงอีแซว โดยเฉพาะการเล่นเพลงอีแซวมีลักษณะที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัด นอกจากนี้ยังมีวรรณคดีที่ขึ้นชื่อปรากฏเป็นหลักฐาน คือ วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน และมีพระเครื่องที่ชาวไทยรู้จักมากมายอาทิ พระผางสุพรรณ ในด้านเกษตรกรรม ยังมีผลผลิตที่ทำรายได้ให้กับจังหวัด เช่น หัวจันทน์ซึ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทย ผลิตภัณ์ที่จากว่านหางจระเข้ และข้าว มีโบราณสถาน โบราณวัตถุอันมีคุณค่าและวัดจำนวนมาก เป็นแหล่งปราชญ์ศิลปิน นักปราชญ์ซึ่งเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในการคิดค้น การปฏิบัติ การอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาในด้านต่างๆ สืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีตจนปัจจุบัน

ตัวอย่างนักปราชญ์ เช่น อาจารย์มนตรี ตราโมท ราชบัณฑิต ประเภทวิจิตรศิลป์ ศิลปินซีไรท์ เมื่อ พ.ศ. 2530 ศิลปินแห่งชาติ 4 คนแรก อาจารย์สุเทพ โชคสกุล ผู้แต่งเพลงแม่พิมพ์ของชาติเป็นราชาเพลงประกอบการเรียน ขวัญจิต ศรีประจันต์ (เกลียว เสรีจกิจ) ศิลปินเพลงพื้นบ้านจนได้รับสมญานามว่า ราชินีเพลงอีแซว แม่บัวผัน วงษ์งาม ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2533 สาขาเพลงพื้นบ้าน อาจารย์สนธิ บัวทอง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทย ประเภทเครื่องเป่าทุกประเภทจนได้รับเข็มเชิดชูเกียรติจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร พ่อไสว วงษ์งาม ศิลปินพื้นบ้านสาขาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง แม่เหม อินทร์สว่าง ศิลปินพื้นบ้านสาขาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง กำนันวิชัย ดวงจันทร์ ผู้นำชาวนาและพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร พระครูปลัด ปัญญาวิโส เจ้าอาวาสวัดพระนอน ผู้เลี้ยงปลาตามธรรมชาติ และประสบความสำเร็จเป็นคนแรกของประเทศไทย ผู้ใหญ่บุญช่วย กรอบโรสง เกษตรกรดีเด่น ได้รับเข็มเชิดชูเกียรติกองทุนทองคำ (การเพิ่มผลผลิตของกลุ่มไหม ลูกผสมต่างประเทศ) นายเชาว์ วัชรไทย เกษตรกรผู้เลี้ยงโคพันธุ์แบบปล่อยและโคขุนที่ประสบความสำเร็จเป็นคนแรกของประเทศไทย และนายมนัส โอภาสกุล นักอนุรักษ์ศิลปกรรม โบราณคดีโบราณสถาน วัตถุโบราณ จนได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปินสาขาโบราณสถานและโบราณคดี และศิลปินสาขาดูริยางคศิลป์เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2536 และศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี, ม.ป.ป.) นอกจากนี้ยังมีนักร้องที่มีชื่อเสียงจนได้รับรางวัลและการขนานนามให้เป็น ราชาเพลงลูกทุ่ง และราชินีเพลงลูกทุ่งเช่น สุรพล สมบัติเจริญ นุ่มพวง ดวงจันทร์ ศรีเพชร ศรีสุพรรณ ไพบจน์ เพชรสุพรรณ สายัณห์ สัญญา แอ๊ด คาราบาว (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี, 2534)

จังหวัดสุพรรณบุรียังได้กำหนดนโยบายไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ในอันที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชนบทโดยสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ได้นำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชนบทที่เรียกกันว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน มาเผยแพร่ แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดแก่คนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจายความรู้ในหมู่บ้าน เช่น กรรมการหมู่บ้านสภาตำบล ผู้อาวุโสและพระสงฆ์ให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ในหมู่ประชาชน (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2534) และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู ให้มีความรู้ความสามารถในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี, 2537)

นอกจากนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการคัดเลือกและกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด จำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองแทน โรงเรียนบ้านนเรศ โรงเรียนวัดทุ่งคอก โรงเรียนวัดวังสุทธาวาส และโรงเรียนวัดเถรพลาย ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้เป็นโรงเรียนผู้นำในการใช้หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น โดยการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีมาใช้ และสามารถเป็นแกนนำในการขยายผลการใช้พัฒนาหลักสูตรในสังกัดได้เป็นอย่างดี

ตามที่หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง เปิดโอกาสให้โรงเรียนประถมศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เอง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาการในท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียน และมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของนักเรียนมากที่สุด มีความจำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าดังกล่าวข้างต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการในหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีภารกิจและบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนา รวมทั้งยังไม่มีผู้ใดศึกษา ค้นคว้า วิจัยในเรื่องการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับ

ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี มาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ เพื่อผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนประถมศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และนำเอาความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญาของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาการสนับสนุน ส่งเสริม และการนิเทศติดตามผลของศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้บริหารโรงเรียน ในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. เพื่อศึกษาการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นในลักษณะต่างๆของครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรของปราชญ์ชาวบ้าน
4. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข ในการสนับสนุน ส่งเสริมและนิเทศติดตามผลของศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้บริหารโรงเรียน และการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของครูผู้สอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ในปีการศึกษา 2537 จำนวน 5 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยศึกษา การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 กรมวิชาการ, 2536)

2.1 การสนับสนุน ส่งเสริมและการนิเทศติดตามผลการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

2.2 ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

2.2.1 การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม

2.2.2 การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา

2.2.3 การจัดเนื้อหาวิชาหรือรายวิชาชั้นใหม่

2.2.4 การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

2.2.5 การจัดทำสื่อการเรียนชั้นใหม่

2.3 ภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.3.1 คติ ความคิด ความเชื่อ

2.3.2 ศิลปะ

2.3.3 วัฒนธรรม ชนบทรรมนิยมประเพณี

2.3.4 การประกอบอาชีพของท้องถิ่น

2.3.5 แนวทางปฏิบัติหรือเทคโนโลยีชาวบ้าน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง องค์ความรู้ของชาวบ้านหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้น จากสติปัญญาและความสามารถของชาวบ้านเอง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสมกับสมัย โดยมีกระบวนการสั่งสมสืบทอดและกลั่นกรองกันยาวนาน

การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น หมายถึง การนำองค์ ความรู้ของชาวบ้าน หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นจากสติปัญญาและความสามารถของชาวบ้าน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรในระดับโรงเรียนโดยการ ปรับและขยายหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ก่อนที่จะนำ ไปใช้สอนจริง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้ ท้องถิ่นดำเนินการจัดทำตามข้อกำหนดใน โครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ได้ มากที่สุด

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ปราชญ์ชาวบ้านหรือเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะและประสบการณ์ ในการเรียนรู้และรอบรู้ในหลักการ สามารถวิเคราะห์ และให้ข้อคิดเห็นกับชาวบ้านได้ และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรของกรม วิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ในโรง เรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

ศึกษานิเทศก์อำเภอ หมายถึง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่ ทั่วหน้างานพัฒนางานวิชาการ ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้ หลักสูตรสังกัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการศึกษา และพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค